

שב

דיני דש, מוליד וצובע

דש

אב ותולדה

א. הדש, והוא המפרק תבואה מהשבולת בכלי המיוחד לכך¹, הוא מאכות מלאכות². והמפרק התבואה מהשבולת בידיו הוא תולדת הדש, וחייב³.

ב. כל המפרק אוכל או משקה ממקום שנתכסה בו - הרי זה תולדת הדש, שהדש גם כן מפרק התבואה מהשבולת⁴.

גדר מפרק

ג. אינו חייב משום מפרק דבר מתוך דבר המכסה עליו אלא כשהוא דומה לדש, היינו, שמפרק התבואה שהיא אוכל מהשבולת שהיא פסולת, והם שני דברים חלוקים זה מזה ששייך לומר שמפרק דבר אחד מתוך דבר אחר המכסה עליו.

אבל אם מפרק אוכל מאוכל - הרי זה כנוטל מאכל עב וחוקק מתוכו מעט אוכל, שאין בזה משום מפרק אוכל ממקום שנתכסה בו, מפני שאין זה נחשב כיסוי לזה⁵.

ד. אינו חייב משום מפרק אלא אם כן צריך לדבר המתפרק, אבל אם אין צריך לדבר המתפרק - אין זה דומה לדישה כלל, שהדש הוא צריך לתבואה שמפרק מהשבולים⁶. אבל אסור מדברי סופרים⁷.

1. שוע"ר סי' שיט ס"ט. סי' תקי ס"א
 ובקו"א שם סק"א.
 2. שוע"ר סי' שה סכ"ח.
 3. שוע"ר סי' שיט ס"ט. סי' תקי"י ס"א
 ובקו"א סק"א. והמולל בראשי אצבעותיו
 (כלומר בשינוי) - יש מתירין, וטוב
 להחמיר מאחר ויש מחמירין (שוע"ר סי'
 שיט ס"ט).
 4. ע"פ שוע"ר סי' שה סכ"ח. סי' שכ ס"א.
 והיינו בידיו, אבל אם עושה זאת בכלי -
 נקרא דש והוי אב מלאכה (משמעות שוע"ר
 סי' תקי קו"א סק"א בסופו).
 5. שוע"ר סי' שה סכ"ח.
 6. ע"פ שוע"ר סי' שכ סכ"א.
 7. שוע"ר שם. סי' שכח סמ"א.

מפרק בקטניות ואגוזים

ה. אסור לפרק שרביטין⁸ של קטניות ולהוציא הקטניות מתוכן בידים, אם אין השרביטין ראויין לאכילה, כי מאחר שאין השרביטין ראויין לאכילה - יש בהם משום מפרק לדברי הכל שהוא תולדת הדש⁹.

[ואף אם ניתקו הקטניות מהשרביטין על ידי הבישול ואינן מחוברין בו - אסור¹⁰. על כן יש לזוהר מאד שלא לאכול בשבת פולין, בין חיים בין מבושלים, בעודם בשרביטים שלהם. וכן בשומשמין¹¹].

ו. אבל מיני קטניות שהשרביטין ראויין לאכילה [כגון חמום¹²] - אינו אלא כמפריד אוכל מאוכל, ואין בוה משום מפרק¹³.

[ובעל נפש יחמיר לעצמו גם במיני קטניות ששרביטיהן ראויים לאכילה, כי אין זה היתר ברור¹⁴].

ז. אסור לפרק אגוזים לזוים [קטנים] או אגוזים גדולים מתוך קליפתן העליונה הירוקה שעל גבי קליפה הקשה והעבה¹⁵.

אבל מותר לשבר את האגוזים¹⁶ ולקלוף מהן קליפה הדקה שעל גבי הפרי, תחת

שסובר שאיסור מפרק הוא עצם הוצאת הפרי ממקום שהוא מכוסה בו, וכן כתב בפמ"ג סי' שיט משב"ז סק"ד (בדה"ש סי' קכו סק"ה, עיין שם באריכות).

11. סידור שם.

12. סידור שם.

13. שוע"ר שם.

14. סידור שם. והטעם, כיון שסופן להקשות אין שם אוכל עליהן (אגלי טל מלאכת דש סקט"ו אות יד).

15. ובימינו האגוזים באים לחנויות ולשווקים כשהם קלופים כבר מהקליפה העליונה.

16. ואין איסור בשבירת האגוזים משום סותר - ראה שוע"ר סי' שיד סי"ח. סי' שכ סי"ח.

8. והוא הנרתק החיצוני (הירוק) שבו מונחים הקטניות (בדה"ש סי' קכו סק"ב).

9. ע"פ שוע"ר סי' שיט ס"ט וסידור רבינו בהלכתא רבתא לשבתא ד"ה לזוהר.

10. סידור שם. אמנם בשוע"ר שם כתב רבנו להתיר להוציא הקטניות מתוך השרביטין אם אין הקטניות מחוברות לשרביטין, והיינו משום שסובר שאיסור מפרק בקטניות הוא עצם הניתוק של הקטניות מהשרביטין. וכן משמע בסי' תקי ס"א שה"מפרק הזרעונים בידים ממקום חיבורם חייב משום דש" (והוא כדעת הט"ז סי' שיט סק"ד), ולכן כשהקטניות כבר מנותקות מהשרביטין - אין שום איסור להוציאם בשבת. אבל בסידור חזר בו רבנו וכתב לאסור להוציא את הקטניות מהשרביטין אף אם אינן מחוברות, משום

הקליפה הקשה הנשברת, שאין איסור מפרק שייך אלא בקליפה העליונה¹⁷. רק שיזוהר שלא יקלוף אלא מה שצריך לאכול לאלתר¹⁸ ולא לאחר שעה¹⁹.

חולב

ח. החולב את הבהמה - הרי זה תולדת הדש, שמפרק החלב מהדד²⁰.

ט. אין החולב חייב אלא כשהוא חולב לכלי ריקן, שהחלב הוא משקה ומפרקו מהבהמה שהיא אוכל, שהם שני דברים חלוקים זה מזה ומדובקין זה בזה, ומפרק אחד מתוך חבירו המכסה עליו. אבל החולב לתוך כלי שיש בו אוכלין - פטור, מפני שמשקה הבא לאוכל הרי הוא כאוכל, ונמצא שאין שם משקה על חלב זה אלא שם אוכל ורדי הבהמה גם כן אוכל - והרי זה כמפריד אוכל מאוכל. ומכל מקום מדברי סופרים אסור לחלוב אפילו לתוך האוכלים, לפי שכיון שהבהמה אינה ראויה לאכילה בשבת מחמת איסור שחיטה - אין שם אוכל עליה והרי היא כפסולת, והמפרק מתוכה החלב שהיא אוכל - הרי זה דומה לדש שמפרק אוכל מתוך הפסולת²¹.

חליבה על ידי נכרי

י. מותר לומר לנכרי לחלוב הבהמה בשבת מפני שהיא מצמצעת מרוב החלב, ולא גזרו על אמירה לנכרי במקום צער בעלי חיים שהוא מן התורה²².

שלכתחילה יזהר להסיר הקליפה החיצונית בערב שבת וגם להפרידם זה מזה, לחשוש לדעת האוסרים, ואם לא עשה כן בערב שבת - יעשה זאת בשבת בראשי אצבעותיו. אבל ראה שבת כהלכה פ"ג הערה נד. וראה לעיל סימן שיט אם יש איסור בורר בקילוף שום ובצל.

20. שוע"ר סי' שה סכ"ח.

21. שוע"ר שם.

22. ולענין חליבה בשבת ע"י מכונת חליבה דנו בזה הפוסקים בני זמנינו, הובאו דבריהם בשש"כ פכ"ז סמ"ח והערה קנט. פסקי תשובות סי' שה אות ב. ועוד.

17. ולא בקליפה הקשה והדקה. וראה הטעם בזה בחידושי הצ"צ שבת פ"ז ד"ה תוספות. בדה"ש סי' קכו סק"ח.

18. משום איסור בורר - ראה ברמ"א סי' שכא סי"ח בסופו ובמג"א שם סק"ל. וראה לעיל סי' שיט.

וראה עוד שם שטוב לזוהר שלא לאכול כלל אגוזים בשבת כשהן בתוך קליפתן הקשה.

19. שוע"ר סי' שיט ס"ט. לענין קילוף שום בשבת אם יש בזה איסור משום מפרק - ראה בדה"ש שם סק"ח ד"ה ושום שכתב להיתר, אלא שענין למעשה כתב שם

ומכל מקום, צריך שיטול הנכרי את החלב לעצמו, או יחזור הישראל ויקנה החלב מהנכרי בדבר מועט, כדי שלא יהא נראה כחולב לצורך ישראל אלא לצורך עצמו²³.

יא. וכל זה לאכול החלב למוצאי שבת, אבל בשבת עצמה אסור לאכלו²⁴, אפילו חלבה הנכרי מעצמו ואפילו היא בהמת נכרי, מפני שגזרו חכמים על משקים שזבו מהפירות בשבת מאליהם או על ידי נכרי, ובכלל זה החלב שנחלב בשבת שהוא גם כן משקה הנולד בשבת²⁵.

חליבה בפה

יב. היונק בפיו מן הבהמה – אין בניקה איסור מן התורה אלא מדברי סופרים, שמפרק כלאחר יד הוא, שאין דרך לינק בפיו אלא לחלוב לתוך כלי ולשתות ממנו²⁶.

חלב אשה

יג. לא תקיל אשה חלב מדדיה לתוך הכוס או לתוך הקדרה להניק את בנה, מפני שהחולב לתוך כלי מפרק גמור הוא וחייב משום דש²⁷.

יד. אבל מותר לאשה לקלח מהחלב בכדי שיאחזו התינוק את הדד וינק, שכיון שהחלב הזה הולך לאיבוד – אין בו משום מפרק מן התורה אלא מדברי סופרים, ולצורך התינוק לא גזרו²⁸.

טו. המצטערת מפני החלב – יכולה להוציא בידה החלב המצער אותה, שכיון שהחלב הזה הולך לאיבוד – אין בו משום מפרק אלא מדברי סופרים, ומשום צערה לא גזרו²⁹.

26. ע"פ שוע"ר סי' שכח ס"מ.

27. שוע"ר סי' שכח סמ"א.

28. שוע"ר שם.

29. שוע"ר סי' של ס"ט. וראה שוע"ר סי' שכח ס"מ סי' תקה ס"ח סוגים שונים של צער.

ולענין שאיבת החלב במשאבה שיש לה בית קיבול ואח"כ לשפוך החלב – ראה

23. שוע"ר סי' שה סכ"ט. ואם הנכרי חלב

מעצמו – מותר ליטול ממנו החלב בחינם (שם ס"ל). וכן אם הנכרי שכור לו לשנה שיחלוב בכל עת שצריך לחלוב – אין צריך לקנות ממנו החלב (שם סל"א).

24. וממילא אסור אפילו בטלטול מדין מוקצה (שוע"ר סי' שה סל"ב).

25. שוע"ר סי' שה סל"ב.

סחיטת פירות

זיתים וענבים

מ.ז. הסוחט³⁰ זיתים להוציא מהם שמן או ענבים להוציא מהן יין - חייב, מפני שמפרק המשקה מהפרי³¹.

י.ז. זיתים וענבים מרוסקים - מותר לסוחטן מן התורה, כיון שכבר הם מרוסקים היה המשקה זב מהם מאליו בלא סחיטה בידים. אבל אסור מדברי סופרים, כיון שעל ידי הסחיטה הוא ממחר לצאת³².

י.ח. אסור ליתן ענבים שלימות ביין בשבת כדי שיתקבעו ויזוב יינם, משום איסור סחיטה. ואף שאינו סוחט בידיו ממש, מכל מקום אסור מדברי סופרים³³.

שאר פירות

י.ט. אבל שאר פירות - מותר לסחטן מן התורה, מפני שאין על מימיהם תורת משקה, והרי זה כמפריד אוכל מאוכל - ואין בו משום מפרק³⁴.

כ. מדברי סופרים אסור לסחוט אותם פירות שדרך העולם לסחטן לשם משקה³⁵, דהיינו לשתות מימיהם מחמת צמא או תענוג³⁶, שכיון שדרך העולם לסוחטן לשם משקה - מועלת מחשבתן להיות שם משקה עליהם מדברי סופרים³⁷.

סי' שכ אות ב. וכן פשוט ע"פ סברא שבימינו היות ומייצרים משקאות כמעט מכל סוגי הפירות, ושתייתם נהפך לדבר רגיל - דינם של רוב הפירות רובם ככולם כפירות שדרך לסוחטן לשם משקה. 36. אבל אם סוחטין רק לרפואה - אין עליהם שם משקה בשביל כך (שוע"ר ס"א).

37. ע"פ שוע"ר ס"א. ופירות אלו אסור לסוחטם אפילו כדי לטבל בהם המאכל, או כדי למתק הפרי (ראה שוע"ר סעי' א, ז, י). ולענין לחתוך פירות שנפרש מהם מיץ תוך כדי חיתוכם - ראה שבת כהלכה פט"ו סי"ז.

בדה"ש סי' קלח סק"ל. פסקי תשובות שם אות ח. וצ"ע דעת רבנו בזה.

לענין הוצאת דם או ליחה מהמכה שיש בו משום מפרק - ראה שוע"ר סימן שכח.

30. בין ביד בין בכלי (קו"א סי' תקי סק"א).

31. שוע"ר ס"א, והוי תולדה דדש.

32. ע"פ שוע"ר סי' רנב סי"ד.

33. שוע"ר ס"ד.

34. שוע"ר ס"א.

35. בפנים השו"ע כתב רבנו לדוגמא תותים ורימונים וכן אגסים, אבל לא העתקנו אלא כתבנו בסתם, כיון שפוסקי זמנינו כתבו (נסמנו בספר פסקי תשובות

אבל אותם פירות שאין דרך העולם לסחטן לשם משקה³⁸ - מותר לסחטן בשבת, מפני שהוא כמפריד אוכל מאוכל. ואף על פי שזה הסוחטן מתכוין לשם משקה - בטלה דעתו אצל כל אדם.

ויש אומרים שכל הפירות אסור לסחטן מדברי סופרים לצורך מימיהם, שכיון שזה הסוחט דעתו על מימיהם לשתותם מחמת צמא או תענוג או אפילו לרפואה - הרי הם חשובים משקה מדברי סופרים, ואין אומרים בטלה דעתו אצל כל אדם. וכן נוהגין להחמיר במקומות הרבה, ואין לשנות.

והעיקר כסברא הראשונה³⁹.

למתק הפרי

כא. תותים ורימונים וכיוצא בהם משאר פירות שרגילין לסוחטן לשם משקה - אסרו לסחוט אפילו כדי למתקן בלבד⁴⁰, גזרה שמא יסחוט גם כן לצורך המשקה⁴¹.

הראשונה לא הזכיר מזה כלל, הכנסנו זאת בסתם, כיון שלא בזה נחלקו הדעות, ומסתמא גם הדעה הראשונה מסכימה לזה, ואינו דומה לשלקים וכבשות דלקמן שלדברי הכל מותר לסוחטן כדי למתקן, משום ששם לא שייך הגזרה שם יסחוט לצורך המשקה. אבל ראה חידושי צ"צ ס, ב ד"ה גמרא: "וכיון שכבשים ושלקות חשובין מימיהן משקיין יותר, ואפילו הכי לגופן מותר, אם כן כל שכן בתותים ורימונים לגופן". וראה שבת כהלכה פט"ו סי"ט ובאריכות בביאורים אות י.

ומטעם זה נראה שאסור גם לסחוט שלא לצורך כלל, שמא יבוא לסוחטו לצורך המשקה. וראה גם חידושי צ"צ שם, שאוסר לסוחטו לאיבוד שלא לצורך. וראה שבת כהלכה פט"ו סכ"א.

38. בשו"ע ס"י כתב רבנו דוגמא לפירות אלו תפוחים ולימונים, אבל לא העתקנו בפנים כיון שע"פ המבואר לעיל הרי הם פירות שדרך לסוחטן לשם משקה. ובנוגע ללימונים כבר כתב הצמח צדק (חידושי צ"צ שבת ס, ד) להדיא לאסור, הובא גם בקצוה"ש סי' קכו סי"א.

ואותם פירות שרק במקצת מקומות או מקצת בני אדם נוהגין לסחטן - ראה הפרטים בזה בשו"ע"ר סעיף זה, אך לא הועתקו כאן, כי בימינו הדרך ליבא פירות (ומשקאות) ממקום למקום ומקרי דרך לסוחטן (ראה משנ"ב סק"ח).

39. ע"פ שו"ע"ר ס"א.

40. היינו שסוחט המיץ מהפרי כדי לאכול הפרי בלא המיץ, והמיץ הנסחט הולך לאיבוד.

41. שו"ע"ר ס"א בדעה השניה. אף שבדעה

לתוך אוכל או משקה

כב. מותר לסחוט אשכול של ענבים לתוך הקדירה שיש בה אוכל כדי לתקנו ולמתקו⁴², שכל משקה הבא לאוכל - כאוכל הוא חשוב, ואין עליו שם משקה כלל, והרי זה כמפריד אוכל מאוכל⁴³.

אבל אם אין בה אוכל - אסור מדברי סופרים לסחוט לתוכה אף על פי שעתיד לערב בה אוכל, כיון שבשעת סחיטת היין אין הדבר ניכר כלל שהוא בא לתקן אוכל⁴⁴.

וכן הדין בשאר פירות שדרך העולם לסוחטן לשם משקה⁴⁵.

כג. אבל אסור לסחוט ענבים או שאר פירות שדרך העולם לסוחטן⁴⁶ לתוך מים או שאר משקין לשתותן, לפי שלא אמרו אלא משקה הבא לאוכל הוא כאוכל, ולא הבא למשקה⁴⁷.

פירות וירקות כבושים

כד. פירות וירקות הכבושים במלח וחומץ או מי מלח וכן השלקות שסחטן לצורך מימיהן - פטור מן התורה, שאף על פי שמימיהן היו משקין גמורים

שאין דרך העולם לסוחטן (שוע"ר ס"י).
 47. ע"פ שוע"ר ס"י. ולפי זה אסור לסחוט לימון בתוך כוס תה וכיו"ב. וראה גם חידושי צ"צ שם. קצוה"ש שם. ואפילו לסחוט על הסוכר צ"ע אם מותר, שהרי הסוכר נמחה אח"כ במים ונהפך למשקה, והרי בשביל זה סחטו את הלימון כדי שיתן טעם במים (חידושי צ"צ שם).

בהגדרת משקה ואוכל לענין לסחוט פרי עליהם בשבת האריכו הפוסקים - ראה בדה"ש ס"י קכו סק"ה ד"ה והנה המנהג. שבת כהלכה פט"ו סעיף ל ואילך ובביאורים שם. וראה שם סל"א: רוטב שמיעד לטבל בו את הפת הוא בגדר אוכל, ובציונים אות סה מוכיח כן משוע"ר ס"ג שמתיר לסחוט לתוך שומן של דגים אף שהוא משקה ורק מטבלים בו מאכל.

42. או שהמשקה נבלע ומתערב באוכל יפה שאז הוא בטל לגבי האוכל ותורת אוכל עליו, אבל לא יסחוט הרבה לתוך כלי שיש בו מעט אוכל אע"פ שמעט מן המשקה נבלע באוכל, כיון שהרבה משקה נשאר לבדו בכלי שאינו מעורב עם האוכל - הרי תורת משקה עליו וחייב משום מפרק (ע"פ שוע"ר ס"י תקה ס"ב. וראה גם בדה"ש ס"י קכו סקי"ח).

43. וראה בדה"ש שם סקי"ט שבכל אופן לא יעשה זאת בכלי המיוחד לסחיטה, משום עובדין דחול.

44. שוע"ר ס"ו.

45. שוע"ר ס"ז. ולכן מותר לסחוט לימונים לתוך מאכל (כגון סלט וכדומה) כדי שיתן בו טעם.

46. ולדעת האוסרים אסור אף בפירות

קודם שנבלעו בהן, כיון שעכשיו הן נסחטין מאוכל תורת אוכל עליהן, והרי זה כמפריד אוכל מאוכל⁴⁸. ומכל מקום, מדברי סופרים אסור לסחטין לצורך מימיהן, הואיל ומימיהן היו משקין גמורין קודם שנבלעו בהן.

כה. אבל לסחטין לצורך גופם לתקנם לאכילה על ידי כף⁴⁹ - מותר, שאז אין בו מפרק, כיון שאין צריך כלל למימיהן⁵⁰.

כו. מותר לסחוט כבשים ושלקות לצורך מימיהן לתוך קדרה שיש בה אוכל כדי לתקנו. אבל אם עדיין אין בה אוכל - אסור לסחוט לתוכה אף על פי שעתיד לערב בה אוכל⁵¹.

כז. אסור לסחוט כבשים ושלקות לתוך משקין⁵².

כח. הסוחט דג לצורך צירו - דינו כסוחט כבשים ושלקות לצורך מימיהן⁵³.

פרי מבושל

כט. תפוח או שאר פרי מבושל - מותר לסחטו להוציא ממנו מה שיש בו, שהרי הוא סוחט כל האוכל ממנו, ולא כדי להוציא ממנו מימיו⁵⁴.

פירות שאינם ראויים לאכילה

ל. פירות שאינם ראויים לאכילה - אסור לסחטן אפילו לתוך האוכל, שכשסוחט פרי שאינו ראוי לאכילה - אינו מפריד אוכל מאוכל אלא אוכל מפסולת, ויש בזה משום מפרק⁵⁵. וכן אסור לסחוט הבוסר⁵⁶ אפילו לתוך האוכל, מפני שאינו

48. שוע"ר סי"א. וראה גם שוע"ר סי' קנח
ס"ו.
49. לדוגמא לסחוט ממלפפון חמוץ
מהמים הבלועים בו. וכן בכל כיו"ב.
50. שוע"ר שם. ולפי זה אסור לסחוט
לתוך קערה, אפילו אם כוונתו למתק הפרי
(חידושי צ"צ ס, סוע"ב. בדה"ש סי' קכו
סקכ"ו).
51. שוע"ר סי"ב.
52. שוע"ר סי"ג.
53. שוע"ר סי"ד.
54. שוע"ר ס"ו.
55. שוע"ר ס"ח. וגם משום בורר אוכל
מפסולת (שם).
56. היינו, ענבים קטנים (שלא הבשילו
עדיין) ואינם ראויים עדיין לאכילה לרוב
בני אדם (ראה שוע"ר ס"ט. וראה סי' רב
ס"ג).

ראוי לאכילה וכפסולת הוא לגבי יין הנסחט ממנו⁵⁷. ויש מי שמתיר לסחוט לתוך האוכל. ויש להחמיר כסברא הראשונה⁵⁸.

מציצת פירות

לא. יש מתירין למצוץ בפיו המשקה מן הפירות אפילו מזיתים וענבים, מפני שאין דרך סחיטה בכך ובטלה דעתו אצל כל אדם.

ויש אומרים שאף על פי כן אסור מדברי סופרים. וגם יש לחוש לחיוב הטאת, כי שמא אין זה נקרא מפרק כלאחר יד, כי מציצת פירות אינה שינוי כל כך, כי הגילין לעשות כן לפעמים. ואפילו פירות שאיסור סחיטתן הוא מדברי סופרים - אסור למצוץ, שלא חלקו חכמים בגזירתם. והוא הדין בנותן פת ביין או בשר במרק שאסור למצוץ אותן⁵⁹.

והמנהג להקל אפילו בזיתים וענבים כסברא הראשונה. והמחמיר אפילו בפת ובשר - תבוא עליו ברכה. ומכל מקום בשאר פירות - יש להקל, כי יש צד להקל במציצת פירות ולומר שדרך אכילתן כך הוא, וכל שהוא דרך אכילה - אינו מעין מלאכה כלל, ואף חכמים לא גזרו בו⁶⁰.

משקין שזבו

לב. משקין שזבו בשבת מאליהם מזיתים וענבים - אסורים עד לערב⁶¹, גזרה שמא יסחוט בידים כדי לשתותן היום אם יהיו מותרים. ואפילו אם הזיתים והענבים עומדים לאכילה, חוששין שמא ימלך עליהן לסחטן לשם משקה, כמו שהוא דרך הזתים והענבים⁶².

עליו מעט סוכר, ואח"כ שואבין ממנו

המשקה ע"י כף ושותין - אסור משום דהוי סחיטה גמורה.

61. ואסורים גם בטלטול (שוע"ר סי' שח ס"ט. וראה גם סי' שלה ס"ד).

62. שוע"ר ס"ג. ואם יש כבר יין בגיגית שהענבים בתוכה - מותר לשתות מגיגית זו בשבת, שכל מעט היין היוצא מהענבים בשבת מתבטל בשישים ביין שהיה כבר בגיגית (שם).

57. שוע"ר ס"ט.

58. שוע"ר שם.

59. וראה בדי השלחן סי' קכו סקכ"ח שלהאוסרים למצוץ היינו אפילו להכניסם לפה ולמצוץ המשקה ולהשליך האוכל, אבל ראה שבת כהלכה פט"ו סמ"ה ובביאורים אות יח שחולק עליו וסובר לשגם להאוסרים מותר באופן זה, ע"ש.

60. שוע"ר ס"ב. וראה בדי השלחן סי' קכו סק"ד: אשכולית שחוטכין אותו ושמים

לג. אבל משקין שזכו משאר פירות שדרך לסוחטן, אם הן עומדים לאכילה - המשקין מותרין, ואין חוששים שמא ימלך עליהם למשקין. ואם הן עומדין למשקין - המשקין אסורים.⁶³

לד. נכרי שסחט פירות העומדים למשקין - אסורים המשקין לישראל עד לערב, אפילו סחט לעצמו, לפי שגם אלו המשקין הבאים לישראל על ידי סחיטת נכרי בכלל הגזרה שגזרו על משקין שזכו מאליהן, מפני שגם אלו באים לישראל ממילא כמו הזבין מאליהן.⁶⁴

לה. זתים וענבים שנתרסקו מבעוד יום - משקין היוצאין מהן בשבת מותרים, שכאן אין לגזור שמא יבא לסחטם בידים, לפי שאף אם יסחטם לא יעשה איסור מן התורה אלא מדברי סופרים.⁶⁵

סחיטת בגד

לו. בגד שנשרה במשקין שאינן מלבנין, כגון יין אדום שמן ושכר וכיוצא בזה - אסור לסחטו משום איסור מפרק שהוא תולדת הדש.⁶⁶

לז. אינו חייב על סחיטה זו אלא אם כן צריך למשקין הנסחטין מהבגד, אבל אם אין צריך למשקין הנסחטין, ואינו סוחט אלא כדי לנקות הבגד - אין זה דומה לדישה כלל, שהדש צריך לתבואה שמפרק מהשבליים, לפיכך אין בסחיטה זו איסור מן התורה אלא מדברי סופרים.⁶⁷

לח. ומותר לשרות סודר⁶⁸ במשקין שאינן מלבנים⁶⁹, ולא גזרו שמא יסחוט ויתחייב, כיון שאינו חייב משום מפרק אלא אם כן צריך למשקין הנסחטין,

63. שוע"ר ס"ג.

64. ע"פ שוע"ר סי' שכה ס"ח.

65. שוע"ר ס"ד. סי' רנב שם.

66. שוע"ר סכ"א. אבל אם הבגד נשרה במים או במשקים המלבנים - אסור לסוחטו משום כיבוס, כדלעיל סימן שב.

67. שוע"ר סכ"א. אבל אין בסחיטה זו איסור משום כיבוס, כיון שאיסור סחיטה משום כיבוס שייך רק במשקים המלבנים, כדלעיל סימן שב.

68. כגון, בשביל לסנן (שוע"ר סכ"א).

69. ואין בזה איסור משום כיבוס. אבל

לכאורה יש בזה איסור משום צובע. וראה

תהל"ד סי' שיט סוס"ק טז שההיתר הוא

דוקא בסודר שאין דרכו בצביעה, ולכן אין

בזה איסור משום צובע, אבל סתם בגד

אסור לשרות במשקים שאינן מלבנים משום

צובע. אבל צ"ע בלשון אדה"ז שם: "לא

גזרו שלא לשרות בגד במשקין שאינן

מלבנים", משמע אפילו סתם בגד. ואולי

י"ל ששם מדבר מצד איסור מפרק, אבל

משום איסור צובע אמנם אסור. ועצ"ע.

ואין לחוש כלל שיסחוט הבגד לצורך המשקין שיסחטו ממנו, מפני שאינן חשובים כלום, ואין דרך כלל לעשות כן.⁷⁰

לז. ספוג שאין לו בית אחיזה - אין מקנחין בו, שכשאוחזו בידו הוא נסחט בין אצבעותיו. ואף שאיננו מתכוין לכך - פסיק רישיה ולא ימות הוא.⁷¹ ואף שהמשקה הנסחט מהספוג הולך לאיבוד, מכל מקום אסור מדברי סופרים.⁷²

ויש אומרים שכל שהמשקין הולכים לאיבוד אין איסור אפילו מדברי סופרים אלא כשמתכוין לסחוט אבל כל שאיננו מתכוין לכך אף על פי שהוא פסיק רישיה מותר, כיון שאין הסחיטה נוחה לו כלל שהרי אין לו שום הנאה ממנה.

ויש מתירין לגמרי אפילו לסחוט במתכוין כל שהמשקה הולך לאיבוד. והעיקר כסברא הראשונה.⁷³

מ. אבל ספוג שיש לו בית אחיזה של עור שיאחזנו בו - מקנחין בו.⁷⁴ [שאיין לחוש בו לסחיטה בפסיק רישיה במקום אחיזה ידו].⁷⁵ ויש מי שאומר [הטעם] שכיון שהסחיטה באה על ידי בית אחיזה - אינה נקראת סחיטה, אלא הרי הוא כמריק מים מצלוחית שאין בו משום מפרק.⁷⁶

מא. בגד שיש עליו לכלוך [לח] - יקנח הלכלוך בסמרטוט.⁷⁷ ויזהר לקנח בקל, ולא ידחוק, פן יסחוט לכלוך הבלוע בבגד.⁷⁸ שיש איסור בסחיטתו מדברי סופרים.⁷⁹

מב. כוס שהיה בו מים או יין או שאר משקים - אסור לנגבו במפה אפילו אם איננו מקפיד על מימיה לסחטם, שכיון שהכוס צר אי אפשר שלא יסחוט קצת ממה שיבלע במפה על ידי הניגוב, ויש בזה איסור מדברי סופרים.⁸⁰

70. שוע"ר סכ"א. וראה גם סי' שא סנ"ט. סי' שיא סוסי"ב. סי' שיט סי"ג.

71. שוע"ר סכ"ג.

72. שוע"ר סכ"ד.

73. שוע"ר שם.

74. שוע"ר סכ"ג.

75. שוע"ר סי' שלה ס"א. וכלעיל סי' שב שבעור אין איסור סחיטה.

76. שוע"ר סכ"ג וסכ"ד. משא"כ כשאין לו

בית אחיזה שאז הוא נסחט במקום אחיזה ידו (שוע"ר סכ"ג).

77. היינו בסמרטוט יבש, אבל בסמרטוט לח יש איסור לקנח בו אפילו בקינוח קל, משום שרייתו זהו כיבוסו, שהרי מעביר לחות המים על הבגד.

78. פירוש, שאם ידחוק חזק אזי ודאי יסחוט לכלוך הבלוע בבגד והוי פסיק רישיה, וע"כ לא ידחוק כלל אלא יקנח בקל (ע"פ שוע"ר סי' רעז קו"א סק"א).

79. שוע"ר סי' שב ס"כ.

80. שוע"ר סי' שב סכ"ג. והיינו משום איסור מפרק כמבואר בשוע"ר סי' שכ

מג. אבל מותר לקנח הספסל וכיוצא בו בבגד שאינו מקפיד על מימיו לסחטו אחר הקינוח אף בחול⁸¹.

מוליד

מד. השלג והברד [והקרח] – אסור לרסק אותם בידים, דהיינו לשברם לחתיכות דקות כדי שיזוכו מימיהן, משום [שמוליד בשבת⁸²] ודומה למלאכה⁸³ שבורא מים הללו⁸⁴. ואפילו לרסקם שיהא נמחה לתוך כוס של יין או מים – אסור⁸⁵.

ויש אומרים שכל שהנימוח אינו בעין לכדו אלא מתערב בדבר אחר אפילו מרסקו וממחהו בידים – מותר, מפני שטעם איסור הריסוק בידים הוא משום גזרה שמא יסחוט פירות העומדים למשקין, שאף השלג והברד למימיהם הם עומדים⁸⁶, וכיון שהוא מתערב בדבר אחר – לא גזרו, לפי שאינו דומה לסחיטת פירות העומדים למשקין שהמשקה הנסחט הוא בעין לכדו. ויש להחמיר כסברא הראשונה⁸⁷.

נימוח מאליו

מה. לא אסרו אלא לרסק בידים, אבל בנימוח מאליו – לא גזרו⁸⁸, ולכן מותר להניחם בחמה, או כנגד המדורה במקום שאין יכולים להתחמם שם עד

הולכים לאיבוד אסור (שוע"ר ס"כ בסוגריים. וראה גם תהל"ד סקט"ו).
85. ע"פ שוע"ר סי"ט. וראה גם לשון רבנו בסט"ז. ונראה שהאיסור בזה הוא רק לכתחילה, אבל בדיעבד מותר כשהמיס לתוך מים או משקה.

86. ולדעה זו אם המים הולכים לאיבוד – מותר, כיון שאז אינן דומין כלל לסחיטת פירות העומדים למשקים, שאין המשקה הנסחט הולך לאיבוד, ולכן אין לגזור על זה מפני זה (שוע"ר סי"ז. וראה גם תהל"ד שם).

87. שוע"ר סי"ט.

88. שוע"ר סי' שיח סכ"ז.

סכ"א. אבל איסור סחיטה משום מלבן אין בזה במפה שאינו מקפיד על מימיה לסוחטו, שאז אינו אסור אף אם סוחטו ממש, כמבואר בשוע"ר סי' שב ק"א א בסופו. אבל בבגד שמקפיד לסוחטו, האיסור נגב מים בכוס הוא משום איסור סחיטה שמשום ליבון (מן התורה).

81. שוע"ר שם.

82. שוע"ר סי' שיח סכ"ה.

83. וראה הלשון בשוע"ר סי' תקב ס"א: "שהוא מוליד דבר חדש ודומה קצת למלאכה". ובסי' תקיא ס"ז: "שמוליד דבר חדש קרוב הוא לעושה מלאכה חדשה".

84. שוע"ר סט"ז. ואפילו אם המים